

JORGE SEMPRUN

BİR ÖLÜ
LAZIM

CAN

ROMAN

FRANSIZCA ASLINDAN ÇEVİREN
IŞIK ERGÜDEN

Jorge Semprun
BİR ÖLÜ
LAZIM

Can Yayınları: 1583
Çağdaş Dünya Edebiyatı: 645

Le Mort Qu'il Faut, Jorge Semprun
© Editions Gallimard, 2001
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2004
Bu kitabın Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı
aracılığıyla alınmıştır.

1. basım: Kasım 2006

Yayına Hazırlayan: Ayça Sezen

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Gelengül Çakır
Düzeltili: Fulya Tükel

Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı ve Cilt: Eko Matbaası

ISBN 975-07-0680-3

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
<http://www.canyayinlari.com>
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Jorge Semprun
BİR ÖLÜ
LAZIM

ROMAN

Fransızca aslından çeviren
IŞIK ERGÜDEN

CAN YAYINLARI

JORGE SEMPRUN'UN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
ÖTEKİ KİTAPLARI

BEYAZ DAĞ / *roman*

BÜYÜK YOLCULUK *roman*

HOŞÇAKAL GÜZEL AYDINLIK / *anı-roman*

RAMÓN MERCADER'İN İKİNCİ ÖLÜMÜ *roman*

YAZMAK YA DA YAŞAMAK / *deneme*

Jorge Semprun, 1923 yılında İspanya'da doğdu. 1937 yılında ailesiyle birlikte Fransa'ya iltica etti. Burada hukuk eğitimi gördü. Fransa Komünist Partisi üyesi oldu. Direniş hareketine katıldı. 1943'te Nazilerce tutuklanarak Buchenwald Toplama Kampı'na gönderildi, oradan dönüşünde İspanyol Komünist Partisi'nin faaliyetlerine katıldı, görüş ayrılıkları nedeniyle bu partiden 1964'te ihraç edildi. Bir süre sonra *Büyük Yolculuk* (1967) yayınlandı. Bu romanında, toplama kamplarının dünyasını, geriye dönüşlerle, işkence hakkında meta-psikolojik düşünce düzeyine erişen bir üs-lupla anlattı. UNESCO'da çevirmenlik yaptı, Alain Resnais, Costa-Gavras, Yves Bousset gibi yönetmenlere senaryolar, diyaloglar yazdı. 1988'de İspanyol hükümetince kültür bakanı olarak atandı. Fransız Akademisi üyesi olan Semprun'un başlıca yapıtları arasında *Yazmak ya da Yaşamak*, *Beyaz Dağ*, *Hoşçakal Güzel Aydınlık* sayılabilir. *Ramón Mercader'in İkinci Ölümü* ise 1969 yılında Fransa'nın önemli ödülllerinden Prix Femina'yı almıştır.

Işık Ergüden, 1960'ta İstanbul'da doğdu. Orta öğrenimini Galatasaray Lisesi'nde, yüksek öğrenimini Boğaziçi Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde tamamladı. Çeviri ve yazıyla uğraşiyor. Türkçe'ye kazandırdığı elliden fazla kitap arasında Jules Verne'in *Kaptan Grant'ın Çocukları*, Muñoz Molina'nın *Savaşma Arzusu*, Jorge Semprun'un *Federico Sanchez'in Özyaşamöyküsü* ve René Girard'ın *Günah Keçisi* adlı yapıtları da bulunuyor.

*Müşkülpesent ve neşeli genç okurlar
Fanny B., Léonore D., Cécilia L.'ye.*

Ölümümün bana bir şey
hatırlatacağına eminim.

Roland Dubillard

BİRİNCİ BÖLÜM

“Lazım olan ölüyü bulduk!” diye bağıyor Kaminsky.

Koşar adım geliyor, güzel havadisi duyurmak için yanıma varmayı bile beklemiyor, boru gibi bağıyor.

Aralık ayının bir pazar günü: kış güneşi.

Etraftaki ağaçlar kırağı kaplı. Her yer kar içinde, hiç durmadan yağdığı belli. Sonsuzluğun maviye çalan yansımını koruyor yine de kar. Ama rüzgâr dinmişti. Sarp, hırçın, buzlar içindeki Ettersberg Tepesi üzerinde esen her zamanki sert bora, Küçük Karargâh'ın helalarının bulunduğu barakanın kurulu olduğu arazi parçasına ulaşmıyordu artık.

Güneşin altındaki kaçamak bir anda, öldürücü rüzgâr yoksa eğer, insan kendini unutuyor, başka bir şey düşünülebiliyordu. Ortak helanın bulunduğu barakanın önündeki randevu yerine gelirken kendi kendime bunu düşünüyordum. İnsan, sayımın sona erdiğini, önünde, her pazar olduğu gibi, birkaç saatlik bir hayat olduğunu düşünebilirdi: SS'lere ait olmayacak değerli bir zaman dilimi!

Güneşin altında gözlerini kapayıp kendine kalmış bu zamanı, haftada bir gelen bu mucizeyi neyle dolduracağını hayal edebilirdi insan.

Fazla bir tercih şansı yoktu elbette, belirli sınırlar vardı kuşkusuz. Ama bu sınırlar her zaman ve her yerde vardır muhtemelen. Özellikle de çoğu ölümlü için bu böyledir. Kısıtlı bile olsa bir tercih mümkündü yine de: istisnai, yalnız pazar öğleden sonralarına özgü, ama gerçek.

Örneğin gidip uyumayı tercih edebilirdik.

Zaten, kamptakilerin çoğu, pazar sayımı sona erermez yatakhanelere doğru koşuyordu. Kendini unutmaya, kendini yitirmeye, belki de hayal kurmaya. Ranzalardaki içi ot dolu minderlerin üzerine kendilerini külçe gibi atıp ânın-

da uykuya gömülüp gidiyorlardı. Sayımdan sonra, pazar çorbasından sonra –içinde hep erişte oluyordu; haftanın en yoğun çorbası; daima hoş karşılanırdı!– insana dinçlik veren hiçlik ihtiyacı baskın çıkıyordu sanki.

Arkadaş bulmak için de çaba harcayabilir insan. Uykusunun kaçmış olmasını, yaşamaktan yorgun düşmeyi bahane gösterebilir. Yeniden bir topluluk oluşturmak, hatta kimi zaman bir yaşam ortaklığı kurmak, hem de bunu yalnızca aynı köyde doğmuş ya da aynı gerilla birliğinde, aynı Direniş hareketinde bulunmuş değilken yapmak; hatta, ister politik olsun ister dinî, böyle bir topluluk bir aşmaya, dolaısıyla bir aşkınlığa özlem duyarken arkadaş bulmak.

Kısacası, kendinden kurtulmak için çabalamak, kendi sorumluluğunu üstlenmek.

El kol hareketleri yapmak, bir-iki laf etmek, havadis alıp vermek, dayanışma, karşılıklı gülümsemek, bir *maçorka* izmaritini, şiirlerin akılda kalan bölümlerini paylaşmak. Şiir kırıntıları denebilirdi bunlara, çalı çırpılar, dağınık tutamlar; çünkü un ufak olmuştu bellek, incelmmişti. Ezberden hatırlanan, yüreğin en derininden çıkan en uzun şiirler, *Sarhoş Gemi*, *Denizci Mezarlığı*, *Yolculuk*, kopuk kopuk, dağınık dörtlülüklerden öteye geçemiyordu. Yok olan geçmişin sisinden pusundan bu kırıntıların hâlâ çıkabiliyor olması insanı allak bullak ediyordu.

O pazar, özellikle, havadisler pek iç açıcıydı: Amerikalılar Bastogne’da direniyorlardı, bir karış toprağı bile teslim etmemişlerdi.

Ama aralık güneşi aldatıcıydı.

Hiçbir şeyi ısıtmıyordu. Ne elleri, ne yüzü, ne kalbi. Dondurucu soğuk bağırsaklarını söküyor, soluğunu kesiyordu insanın. Ruh üzüyor, sızlıyordu.

Bu sırada Kaminsky koşar adım gelmişti, neşe içindeydi. Daha uzaktaydı ama müjdeli haberi bağıırıyordu.

Evet: Lazım olan ölüyü bulmuşlardı!

Kımıldamıyor şimdi, karşımda, ayağında çizmeleriyle dimdik, kocaman, ellerini mavi *Lagerschutz*¹ kabanının yan ceplerine sokmuş. Ama değişken yüzünden ve canlı

¹ (Alm.) Lagerschutz: Kamp görevlisi. (Y.N.)

gözlerinden heyecan yansıyor.

“Unerhört!” diye bağıyor. “Görülmemiş bir şey bu! Tam senin yaşında, en fazla birkaç hafta var aranızda! Hem de öğrenci!”

Bana benzeyen bir ölü, başka bir deyişle. Ya da, ben ona benziyorum.

Kaminsky’yle konuşmamız, her zaman olduğu gibi iki dili karıştırarak sürüyor. İspanya’da çarpıştı o, Tugaylar’da, akıcı bir İspanyolca konuşuyor. Almanca konuşmalarımızın içine İspanyolca kelimeleri, hatta kimi zaman deyimleri olduğu gibi katmaktan hoşlanıyor.

“Unerhört!” diye haykırdı Kaminsky. “Inaudito!”

Cuk oturmuş bu ölümün gerçekten beklenmedik bir şey olduğunu vurgulamak için ekliyor:

“Parisli, senin gibi.”

Ben gerçekten Parisli miyim?

Bu soruyu sormanın sırası değil: Kaminsky beni azarlayıp cehenneme yollayabilir. Hatta belki Rusça olarak paylaşabilir. Buchenwald’de konuşulan karman çorman dillerin içinde –İngilizce dışlanmıştı ama olsun, Shakespeare ve William Blake yine de işe yarıyordu– Rusça, birini cehenneme yollamakta kullanılabilir ifadeler bakımından en zengin dil gibi geliyor bana.

Gülüyor Kaminsky, kaba saba bir neşesi var.

“Sen var ya, şanslısın!”

Bana yıllardır söylerler bu lafı. Sık sık yapılır bu saptama. Öfke de dahil, her biçimiyle iştmişimdir bu lafı. Hatta kuşkulu, güvensizlik ifade edercesine. Şansım olduğu için kendimi suçlu hissetmeliyim, özellikle hayatta kaldığım için suçlamalıyım kendimi. Ama bende bu duygu yok; edebi olarak pek verimli olsa da yok.

Başkalarının karşısına çıkmaya hak kazanmış, güvenilir bir tanık olmak için, “hayatta kalan, kurtulan” adına layık biri olabilmek için, sorunla ilgili kolokyumlara davet edilebilmek için, belli ki utanç duyulması gerekiyor, insan en azından vicdanen suçlu hissetmeli kendini, hâlâ şaşıyorum bu duruma.

Uzmanlara göre en iyi tanık, tek gerçek tanık, gerçekten de, hayatta kalamamış olan, deneyimin sonuna kadar gitmiş

ve ölmüş olan kişi. Ama, henüz ne tarihçiler ne de sosyologlar bu çelişkiyi çözebildi: Gerçek tanıkları, yani ölüleri kolokyumlarına nasıl davet edecekler? Onları nasıl konuşturacaklar?

Neyse, sonuçta, geçen zamanın kendiliğinden çözüme bağlayacağı bir sorun bu: Belleği can sıkıcı şeylerle tıkabasa dolu, rahatsız edici tanıklar bir süre sonra hiç kalmayacak.

Her koşulda, şansımın olduğunu yadsıyacak değilim.

Ama şanslı olduğumun kanıtlarını hemen verecek de değilim. Bunu yaparsam esas konudan, lazım olan ölüyü nasıl bulduklarını anlatmaktan ve bir ölünün lazım olmasının bugün niçin bu kadar önemli olduğunu anlatmaktan uzaklaşmış oluruz.

“Birazdan,” diye eklemişti Kaminsky, “*Revier*’e¹ geldiğinde tanışacaksınız!”

Bu fikri uzaklaştırıyorum.

“Ölüleri tanırım, bilirsin! Hep görüyorum, her yerde... Onu da, yani benimkini, hayal edebilirim.”

Yirmi yaşında, benim gibi, Parisli öğrenci: Evet, hayal edebilirim.

Kaminsky omuzlarını silkiyor. Hiçbir şey anlamadığım belli. Bu ölü, benimki (çünkü ben, birazdan, muhtemelen onun adını alacağım), o canlı. En azından, henüz canlı. Daha birkaç saat yaşayacak; belli. Onunla tanışacağım; bu kesin.

Nasıl yapacağımızı açıklıyor bana.

Her şey önceki gün başladı.

Cumartesi sabahı yani. Tam saati söylemek güç. Aniden, uykumun derinliklerinde boğuk boğuk, ısrarlı vuruşlar işittim. Bu gürültünün etrafında pıhtılaşmış, yapış yapış bir düş görüyordum: Uykumun derinliklerinde bir yerlerde, sol tarafta bir yerde, bir tabutun çivileri çakılıyordu, uzakta, uykumun gölgeli toprağında.

Bunun bir düş olduğunu biliyordum, bu düşte hangi tabutun çivilendiğini biliyordum. Özellikle de uyanacağımı,

¹ Revier: Almanca “revir” anlamına gelen bu kelime, toplama kamplarında tutukluların çalışamaz duruma geldiklerinde SS subayları tarafından enjeksiyon yoluyla öldürüldükleri barakalara verilen addır. (Y.N.)

şiddetlenen vuruşların (bir çekiçle mi vuruluyordu tabuta?) çok geçmeden beni uyandıracağını biliyordum.

İşte: Kaminsky yanımdaydı, yatakhanedeki ranzaların arasındaki dar koridorda. Yumruğuyla kulağımın dibindeki yatağın kenarına vuruyordu. Onun arkasında, Nieto'nun kaygılı bakışlarını görüyordum.

Aniden, hazırlıksız uyandığım halde, uykum sert bir şekilde kesintiye uğradığı halde, alışılmadık, tuhaf bir şeylerin olduğunu kolaylıkla anlamıştım.

Kaminsky yalnızca arkadaşım değil, yasadışı askerî örgütlenmenin sorumlularından biriydi de. Nieto'ya gelince; o da, önde gelen üç yöneticiden biriydi. Aslında, İspanyol Komünist örgütünün *troika*'sında¹ bir numaraydı.

Kaminsky ve Nieto birlikte, benim yanımdaysa, önemsiz bir şey olamazdı bu.

Doğrudum, bütün duyularım derhal uyanmıştı.

“Giyin!” dedi Kaminsky. “Seninle konuşmamız gerek!”

Biraz sonra, benimle konuşuyorlardı.

40 numaralı bloğun birinci katındaki tuvaletlerdeydik. Ana depodaki buz gibi suyu yüzüme serpmiştim. Uykunun pamuk yığımına benzer sisleri tutam tutam dağılıyordu.

Tuvaletlerde kimse yoktu, sabahın bu saatinde kamptaki herkes işinin başındaydı. Önceki gün, ben *Arbeitsstatistik*'teki² gece ekibinde yer almıştım. Benim çalıştığım merkezî kayıt bölümünde pek iş yoktu. Bu nedenle bizim *kapo*³ Willi Seifert, *Nachtschicht*⁴ denen gece ekibini kurmuştu, böylece sırayla dinlenebiliyorduk.

Çeşitli hizmet birimlerinin belirttiği kampçı işgücünün hareketlerini kısa sürede kaydetmiştim. Sonrasında da, konuşmayı kabul eden –bunların sayıları çok olmuyordu– kıdemli Almanlarla sakin sakin gevezelik edebilmişim. Aslında tek konuşabildiğim Walter'di.

Gecenin geri kalanında kitap okumuştum. Gece vardı-

¹ Troika: Rusça “üç” elemandan oluşan bir bütün anlamına gelir. (Y.N.)

² (Alm.) Arbeitsstatistik: Çalışma istatistiği. Kamplardaki tutukluların çalışma programının belirlenmesi çalışması. (Y.N.)

³ Kapo: Nazi kamplarında, yönetime yardımcı olmak üzere öteki tutsaklara “şef” olarak atanan yetkili tutsak. (Y.N.)

⁴ (Alm.) Nachtschicht: Gece vardiyası. (Y.N.)

yasında çalıştığım bu hafta için kütüphaneden ödünç aldığımı Faulkner'ın romanını bitirmiştım.

Sabahın altısına doğru, sayımdan ve çalışma *kommando*'larının¹ yola çıkışından sonra 40 numaralı bloğa girmiştim. Madridli dostum, ot döşekte yan yana yattığımız Sebastián Manglano, Gustloff fabrikalarındaki montaj zincirinde çalışıyordu.

Yatak boydan boya yalnızca bana kalmıştı.

Ana depodaki buz gibi su, kesintiye uğrayan kötü uykunun acı ve boğazı yakan tadını dağıtmıştı: Benimle konuşabilirdi.

Durumu Kaminsky özetledi.

O sabah Berlin'den bir not gelmişti. Toplama Kampları Merkez İdaresi'ndendi not ve Gestapo'nun Buchenwald'deki kolu olan *Politische Abteilung*'a² gönderilmişti. Not benimle ilgiliydi. Hakkımda bilgi istiyorlardı. Hâlâ yaşıyor muydum? Yaşıyorsam, Buchenwald'de miydim, yoksa ek bir kampta, *dış kommando*'da mıydım?

“İki günümüz var,” diye eklemişti Kaminsky. “Pister'in acelesi var, yolculuğa çıkıyor. Not *Politische Abteilung*'a ancak pazartesi ulaşır.”

Hermann Pister, Buchenwald'deki kampa komuta eden en üst düzey SS subayıydı. Berlin'in notunu kamp Gestapo'suna hemen aktarmamış olduğu belliydi.

“Pazartesiye kadar vaktimiz var,” diye tekrarlıyordu Kaminsky.

Kaminsky'nin kendinden eminliği, bilgilerinin kesinliği Nieto'yu benden daha fazla şaşırtmış değildi. Hiçbir şey demiyor olsa da, bizzat tanık olmuş gibi olguları saymakla yetinse de –örneğin, Pister'in Berlin'den gelen notu bürosundaki metal dolaba kilitlediğini söylüyordu– kaynaklarını biliyorduk.

Buchenwald'deki Alman komünistlerinin haber alma örgütünün işleyişini anahatlarıyla biliyorduk en azından.

Berlin'den gelen notu haber vermiş olan kişi, kuşkusuz,

¹ (Alm.) Kommando: Toplama kamplarının hizmetindeki çalışma grubu. *Dış kommando* ise, büyük bir toplama kampına bağlı, kendisi de içinde çeşitli *kommando*'lara bölünen ek kamp. (Y.N.)

² (Alm.) Politische Abteilung: Politbüro. (Y.N.)

*Bibelforscher*¹ mezhebi üyesi bir vicdani retçi, bir “mor üçgen”di.²

Bibelforscher’ler, “İncil Araştırmacıları”, başka deyişle Yehova Şahitleri 1944 kışında Buchenwald’de kalabalık değillerdi. Dinî inançları gereği silah taşımayı reddettiklerinden kampa konulan Yehova Şahitleri, geçmişte çoğu zaman toplu işkencelere, canice misillemelere maruz kalmışlardı. Ama son yıllarda, özellikle de Buchenwald Nazi savaş sanayiinin yörüngesine girdiğinden beri, hayatta kalan *Bibelforscher*’ler genel olarak özel hizmetlerde, SS şeflerinin emir eri ya da sekreteri olarak görevlendirilmişlerdi.

İçlerinden bazıları bu durumdan yararlanıp Buchenwald’deki iç iktidarın kilit noktalarını ellerinde tutan Alman komünist vatandaşlarının örgütlemiş olduğu direnişe önemli hizmetlerde bulunuyorlardı.

Böylece, Berlin’in kampla ilgili önemli kararlarının hemen hepsi gizli örgüt tarafından öğrenilmiş oluyor, örgüt de bu kararın uygulanmasına hazırlanabiliyor, en olumsuz sonuçları önleyebiliyor ya da hafifletebiliyordu.

“Bilgi kaynağımız,” diyor Kaminsky, “Berlin’in notunun ancak başını okuyabilmiş! Senin adını, senle ilgili bilgi talebini aklında tutmuş. Pazartesi, belge *Politische Abteilung*’a teslim edildiğinde gerisini de öğrenebilir. O zaman kimin ve niçin senin hakkında bilgi istediğini öğrenebiliriz!”

Gerçekten de, Berlin’dekiler benimle hâlâ neden ilgileniyordu ki? Hiçbir fikrim yoktu, bana saçma geliyordu.

“Pazartesiye bekleyelim,” dedim onlara.

Ne Kaminsky, ne Nieto benim görüşümü paylaşıyor.

Bana, bu son haftalarda birçok Fransız Direnişçi’nin ya da Fransa’da tutuklanan Britanyalının, *Politische Abteilung*

¹ (Alm.) *Bibelforscher*: 19. yüzyıl başında Pastör (Papaz) Charles Taze Russell’in öğretilerine dayanan dinî bir grup. Bazıları, Papaz Russell’in öğretilerinden sapan pek çok başka gruplaşmanın oluşmasına öncülük etmiştir. Bugün bu gruplardan en çok tanınanı, Yehova Şahitleri’dir. (Y.N.)

² Mor üçgen: Almanların, toplama ve çalışma kamplarına yolladıkları tutukluların elbiselerinin üzerine din, ırk ve politik görüşlerine göre sınıflandırmak üzere diktikleri üçgen biçimindeki kumaş parçası. “Mor üçgen” askerlik yapmayı reddeden Yehova Şahitlerine takılan kumaş parçasıdır. (Y.N.)

tarafından bu şekilde arandıklarını, kontrol kulesine çağrılıp infaz edildiklerini hatırlatıyorlar. Jean-Marie Action'daki şefim Henri Frager'den söz ediyorlar, o da bu kayıplar arasında: Gestapo tarafından kamptan alındı ve katledildi.

Doğru, diyorum, ama bunların hepsi de müttefiklerin istihbarat ve eylem servislerindeki önemli görevliler, örgüt şefleri, ön plandaki askerî sorumlular.

Ben küçük bir memurum yalnızca, bir astsubay, diyorum onlara.

FFI'lerin askerî kütüklerine astsubay rütbesiyle kaydolacağımı bana belirtmiş olan bizzat Frager'in kendisiydi. Dolayısıyla, onlarla hiçbir ortak yanımız yok! Tutuklanmanın üzerinden bir yılı aşkın süre geçmişken, Gestapo'nun hâlâ benimle ilgilenmesi için akla gelebilecek hiçbir neden yok. Beni unutmuşlardır mutlaka.

"Unutmadıkları belli!" karşılığını veriyor Kaminsky, kesin bir dille. "Seni unutmadılar, senin için hâlâ endişe ediyorlar!"

Bunu inkâr edemem, ama hiçbir anlamı yok bunun: Bir başka açıklaması olmalı.

Hiçbir şeyi rastlantıya bırakmak istemeyerek Direniş'teki faaliyetlerim hakkında beni ısrarla, tekrar tekrar sorguya çekiyorlar, Berlin'in ilgisini anlamaya çalışıyorlardı. MOI'den, Jean-Marie Action'dan, Buckmaster örgüt ağından, Joigny'de tam olarak nasıl yakalandığımdan söz ediyorum onlara yeniden.

Tüm bunları biliyorlardı zaten. En azından Nieto biliyordu bunları. Küçük Kamp'ın 62. bloğuna geldiğimde, İspanyol komünist örgütüne beni yeniden kadrolu olarak alırken bütün bu konularda sorguya çekmişti beni.

Bir süre tartıştıktan ve sorulardan sonra, kararı veren oldu:

"Dinle, bugün için endişe edecek bir şey yok. Ama pazartesi, hemen harekete geçecekmişiz gibi, her şeye hazırlıklı olmalıyız."

Bakışı hep ciddi, ama tuhaf biçimde yakınlaşıyor, kardeşçe oluveriyor.

“Parti seni kaybetme riskini göze alamaz,” diye ekliyor. İri bir laf bu, ama Nieto'nun gülümsemesi bu vurguyu düzeltiyordu.

Kaminsky araya girdi:

“Bugün için gerçekten de endişe edecek bir durum yok! Uyumaya devam edebilirsin. Bu akşam, olması gerektiği gibi *Arbeitsstatistik*'te olacaksın, gece ekibi için. Ama yarın, pazar günü, öğle sayımından sonra, bizim sorumluluğumuzdasın. *Revier*'e çıkartacağız seni, ciddi ve ani bir hastalığa yakalanmış olarak... Hastalığın ne olacağını sonra buluruz. Böylece, pazartesi sabahı sayımında, kural gereği *Revier*'deki hastalar arasında sayılırsın. Sonra, gelecek habere göre, kırk sekiz saatin ya da birkaç günlük makul yokluğun sonucunda ya kamp yaşamına geri dönersin ya da yok olursun. Eğer Berlin'den gelen not gerçekten endişe vericiyse, idari kayıtlarda seni öldürebilmemiz gerekecek. İş burada karmaşıklaşıyor! Kimliğini alacağın uygun ölüyü gereken sürede bulmak kolay olmayabilir. SS doktorları her an denetime gelebilir! Muhtemelen, eğer her şey yolunda giderse, bir *dış kommando*'ya katılman gerekecek, böylelikle seni asıl adınla tanıyan çok insanın olduğu Buchenwald'le bağlarını koparırsın.”

Bu mesele beni son derece sıkıyor.

Buchenwald'i terk etmek zorunda olma düşüncesi korkunç sıkıcı. *Más vale malo conocido que bueno por conocer* diyen İspanyol atasözü büyük bir hakikati ifade ediyor, halk bilgelisinin tüm hakikatleri gibi kabullenmiş ve karamsar... Şöhret olmaktansa kötü tanınmak yeğdir!

“Sahte bir adla yeni bir yaşam, başka yerde, ne gerek var anlamıyorum!” dedim, hem üzüntülü, hem de sinirliydim.

Gerçek bir tehlike olabileceğine bir türlü inanamadığımdan iyice sinirleniyordum.

“Ad senin olmayacak yalnızca,” diye yorumladı Kaminsky, soğukkanlılıkla. “Yaşam ise senin olacak. Sahte ada rağmen gerçek bir yaşam!”

Haklı, ama bu beni pek sıkıyor.

Yatakhaneye döneceğim sanıyorum. Ranzaya boylu boyunca serilip yatmak istiyorum. Rüyama geri dönerim belki, kim bilir?

JORGE SEMPRUN

BİR ÖLÜ LAZIM

ROMAN

İspanya'da Franco hüküm sürmektedir, Fransa işgal altındadır, Buchenwald toplama kampı Alman komünistler, Fransız direnişçiler ve Yahudilerle doludur. Semprun da kimilerinin Almanlara daha yakın olduğu, kimilerinin gizli çalışmalar yürüttüğü, kimilerininse ölmek üzere olduğu bu toplama kampının tutsakları arasındadır. Günün birinde Berlin'den Semprun'un durumunu soran bir not gelir, notun tamamını ele geçiremeyen tutuklular en kötü olasılığı düşünüp Semprun'u kurtarmak için bir plan yaparlar. Semprun tam "Müslümanlar"dan birinin yerine geçip kaptan kaçacakken beklenmedik bir olay tüm planları altüst eder. *Bir Ölü Lazım*, Ramon Mercader'in İkinci Ölümü adlı yapıtıyla 1969'da Fransa'nın önemli edebiyat ödüllerinden Femina'yı alan **Jorge Semprun**'un anılarından yola çıkarak, toplama kampındaki yaşamı, içerideki gizli örgütü ve ölüm kalım savaşını anlattığı sarsıcı bir tanıklık...

KAPAK RESMİ: LIZ PYLE

ISBN 975-07-0680-3

9 789750 706806

<http://www.canyayinlari.com>